

PISA, TIMSS ve PIRLS Sonuçlarının Ekonomik Göstergeler Açısından Değerlendirilmesi

Murat AKKUŞ¹

Prof. Dr. Nesrin KALE²

Uluslararası öğrenci değerlendirmeleri, uygulanan eğitim politikalarının etkinliğinin izlenebilmesi ve yeni eğitim politikalarının oluşturulması için zengin bir veri kaynağıdır. Giderek artan sayıda ülkenin katılımıyla gerçekleşen bu değerlendirmelerin en yaygın ve geniş çevrelerce kabul görenleri arasında yer alan PISA, TIMSS ve PIRLS değerlendirmeleri eğitimin temel kazanımlarının edinilme düzeyinin belirlenmesi için uluslararası karşılaştırmalı veri sunmaktadır. Bu çalışmada 1995-2012 döneminde bu değerlendirmelerin bazı sonuçlarının değerlendirilmesi ve temel ekonomik göstergelerle karşılaştırılması amaçlanmıştır.

PISA, TIMSS ve PIRLS

TIMSS, IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) tarafından yürütülen matematik ve fen bilimleri alanlarındaki başarı eğilimlerini ortaya koyan uluslararası bir araştırmadır. 1995 yılından beri 4 yılda bir olmak üzere uygulanmaktadır. 4. ve 8. sınıflar düzeyinde yürütülen çalışmanın 2011 yılında 5. si uygulanmıştır. (http://timssandpirls.bc.edu/home/pdf/TP_About.pdf).

IEA tarafından yürütülen PIRLS araştırması 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerin okuma alanındaki aldıkları eğitimin başarısı üzerine odaklanmaktadır. 2001 yılından beri 5 yılda bir uygulanan çalışma son olarak 2011’de uygulanmıştır (<http://www.oecd.org/pisa/aboutpisa/>).

PISA, OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) bünyesinde yürütülen 15 yaş düzeyindeki öğrencilerin bilgi ve beceri kazanımlarını ölçmeyi amaçlayan bir tarama araştırmasıdır. 2000 yılından beri 3 yılda bir yürütülmektedir (Mullis, Martin, Kennedy, Trong, Sainsbury, PIRLS 2011 Assessment Framework, IEA, 2009).

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

² *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

PISA kapsamında matematik okuryazarlığı, fen okuryazarlığı ve okuma becerileri alanlarında araştırma yapılmaktadır. Her değerlendirme dönemi tüm alanları içermekle birlikte bir dönemde bu alanlardan biri daha geniş incelenmektedir. 2000’de okuma becerileri, 2003’te matematik okuryazarlığı ve problem çözme, 2006’da fen okuryazarlığı, 2009’da okuma becerileri ve 2012’de matematik okuryazarlığı PISA’da temel değerlendirme alanı olarak belirlenmiştir (MEB, 2010).

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmadan elde edilen bulgular 1995, 1999, 2003, 2007, 2011 TIMSS; 2001, 2006, 2011 PIRLS ile 2000, 2003, 2006 ve 2009, 2012 PISA değerlendirmelerinin sonuçlarının betimsel analizine dayanmaktadır. Araştırmada matematik, fen bilimleri ve temel okuma becerileri alanlarında istikrarlı olarak başarı gösteren eğitim sistemleri saptanmaya çalışılmıştır. Değerlendirmelerde 1995-2012 döneminde ilk 5 içerisinde en çok yer alan ülke ya da ekonomiler belirlenmiştir.

Son olarak da bu ülkelerin başarısı ile kişi başına eğitim harcamaları ve ulusal gelirlerinden eğitime ayrılan payları karşılaştırılarak ekonomik değişkenlerin başarıya etkisi üzerine bazı çıkarımlarda bulunulmuştur.

PISA, TIMSS ve PIRLS Sonuçları: 1995-2011

1995-2012 sürecinde Singapur, Güney Kore, Japonya, Tayvan, Hong Kong, Hollanda ve Finlandiya’nın matematik değerlendirme alanında; Japonya, Güney Kore, Singapur, Hong Kong, Tayvan ve Finlandiya’nın fen alanındaki değerlendirmelerde; Finlandiya, Kanada, Hong Kong, Güney Kore ve Singapur’un ise okuma alanındaki değerlendirmelerde ortalama puan bazında en çok ilk 5 ülke içerisinde yer alan ülke ya da ekonomiler olduğu gözlemlenmektedir (IEA ve OECD). Tüm değerlendirme alanlarındaki veriler incelendiğinde, genel anlamda, Finlandiya, Hong Kong, Singapur, Güney Kore ve Japonya’nın uluslararası değerlendirmelerde genellikle ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir (IEA ve OECD).

Türkiye’nin PISA, TIMSS ve PIRLS Performansı

Türkiye TIMSS değerlendirmesine 1999, 2007 ve 2011, 2015’te; PIRLS’e 2001’de, PISA’ya ise 2003, 2006, 2009, 2012, 2015 yıllarında katılmıştır. TIMSS 2015 ve PISA 2015 sonuçları henüz açıklanmamıştır. Tüm

bu değerlendirmelerin sonuçları incelendiğinde Türkiye'nin PISA ve TIMSS performansının artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Türkiye'nin 1999'dan 2011'e, 8. sınıflar TIMSS matematik ortalaması 23, fen bilimleri ortalaması ise 50 puan artmıştır. PISA 2012 sonuç raporunda Türkiye yıllık bazda ortalama puan artışı en fazla olan ülkeler arasında gösterilmiştir. Türkiye tüm değerlendirmelerde ortalamanın altında performans sergilemekle birlikte son yıllardaki değerlendirmelerde ortalamalara oldukça yaklaşmıştır (MEB, PISA ve TIMSS).

PISA, TIMSS ve PIRLS Sonuçlarının Eğitime İlişkin Temel Ekonomik Göstergelerle Karşılaştırılması

PISA, TIMSS ve PIRLS'te üst düzey performans gösteren Japonya ve Finlandiya'nın eğitim harcamalarının kamu harcamaları içerisindeki payının 1995, 2000, 2005 ve 2010 yıllarında OECD ortalamasının gerisinde kaldığı görülmektedir. Eğitim harcamalarının gayri safi yurt içi hasılaya oranı incelendiğinde ise Japonya ve Güney Kore'de bu oranların aynı yıllarda OECD ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Education at a Glance 2013'te bu alanda Türkiye'ye ilişkin veri bulunmamaktadır (OECD, 2013, s. 219).

Türkiye'de 1997 yılında MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) bütçesinin GSYH'a oranı 1,74 iken bu oran 2011'de 2,63'e ve MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı 1997'de 8,02 iken bu oran 2011'de 10,91'e yükselmiştir. Her iki göstergedeki artış trendi devam etmektedir (MEB, 2012). Ancak MEB bütçesinin GSYH'a oranı eğitim harcamalarının GSYH içerisindeki payından ve Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı eğitim harcamalarının kamu harcamalarındaki payından farklı göstergelerdir. Türkiye'deki eğitim harcamaları sadece MEB bütçesi ile sınırlı değildir.

Dikkate değer diğer bir olgu ise 2010 yılında MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranının Japonya'nın eğitim harcamalarının kamu harcamalarındaki payının üzerinde yer almasıdır (MEB ve OECD). Japonya ve Finlandiya'nın, temel eğitimde ve ortaöğretimde, 2010 yılı öğrenci başına eğitim harcamalarının OECD ortalamasının üstünde olduğu fakat PISA, TIMSS ve PIRLS'te önemli bir başarı gösteren Güney Kore için tam tersi bir durumun söz konusu olduğu görülmektedir (OECD, 2013, s. 174).

Sonuç

Eğitim harcamalarının büyüklüğü PISA, TIMSS ve PIRLS'te başarıyı açıklamak için önem arz etmekle birlikte bu alanda üst düzey başarı gösteren bazı ülkelerin öğrenci başına yıllık eğitim harcamaları, eğitime ayrılan kamu kaynağının oranı ve eğitim harcamalarının GSYH içerisindeki oranı göstergeleri incelendiğinde eğitim harcamalarının miktarının başarıyı açıklamak için tek başına yetersiz kaldığı görülecektir. Öyle ki, öğrenci başına düşen eğitim harcaması ve milli gelirden eğitime ayrılan pay hususunda OECD ortalamasının dahi altında kalan bazı ülkelerin PISA, TIMSS ve PIRLS'te sıklıkla en üst düzey performans gösteren ülkeler arasında yer aldığı göze çarpmaktadır. Buna dayanarak, eğitime ayrılan kamu kaynağı ya da öğrenci başına yıllık eğitim harcaması gibi ekonomik göstergelerin yanına eğitimin hizmetlerinin kalitesini belirleyen nitel unsurlara da odaklanmak gerektiği belirtilebilir.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenci değerlendirme, PISA, ekonomik göstergeler*

Kaynakça

- http://timssandpirls.bc.edu/home/pdf/TP_About.pdf. [10.02.2014].
- <http://www.oecd.org/pisa/aboutpisa/>. [27.03.2014].
- MEB (2010). Uluslararası öğrenci değerlendirme programı PISA 2009 ulusal ön raporu. Ankara.
- MEB (2012). Millî Eğitim Bakanlığı 2013 yılı bütçe sunuşu. Ankara: TBMM.
- Mullis, I. V. S., Martin M. O., Kennedy A. M., Trong K. L. ve Sainsbury, M. (2009). PIRLS 2011 assesment frameworks. USA: IEA TIMMS & PIRLS International study center.
- OECD. (2013). Education at a Glance 2013: OECD Indicators. OECD Publishing.
- OECD. (2014). PISA 2012 results in focus: What 15-years-olds know and what can they do with what they know (<http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf>). [13.09.2015].